

สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง "ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของข้อความที่เป็นภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยแก้วภาษาไทยปัจจุบัน" พื่อจะสรุปได้ดังนี้

ข้อความที่เป็นภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยแก้วภาษาไทยปัจจุบัน ซึ่งรวบรวมจากหนังสือที่เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วภาษาไทยปัจจุบันประมาณ 30 เล่ม ซึ่งเป็นหนังสือที่แต่งในสมัยเริ่มมีเรื่องสั้นปรากฏเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วภาษาไทยคือ ในรัชกาลที่ 6 (รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2520) มีลักษณะดังนี้

ก. ลักษณะทางความหมายของข้อความที่เป็นภาพพจน์ อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะจะแสดงความหมายของข้อความที่เป็นภาพพจน์ได้ 1 ประเภท ดังนั้นประเภทของภาพพจน์จะมีอยู่ 2 ประเภทแตกต่างกันตามลักษณะทางความหมายดังนี้

1. ประเภทข้อความที่เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ คือข้อความที่เป็นภาพพจน์ที่ให้ความหมายว่า สิ่งหนึ่งเหมือนหรือคล้ายกับสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์ที่ให้ความหมายทำนองเปรียบเทียบจะมีคำว่า เหมือน หรือ คล้าย เป็นต้น ปรากฏอยู่ และจะแสดงความหมายด้วยวิธีอุปมา-อุปไมยเท่านั้น

ตัวอย่าง : เมฆเซอร์ เปรียบเหมือน ป่อม

(นิทาน น.ม.ส./74)

2. ประเภทข้อความที่เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ คือข้อความที่เป็นภาพพจน์ที่ให้ความหมายว่า สิ่งหนึ่งตรงกับสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์ที่ให้ความหมายทำนองเปรียบเทียบจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย

คือ

ก) ประเภทข้อความที่เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบที่มีบทอุปมา-บทอุปไมย จะแสดงความหมายด้วยวิธีอุปมา-อุปไมย ซึ่งจะมีคำว่า

เป็น หรือคือ เป็นต้น ปรากฏอยู่

ตัวอย่าง : เงิน คือ แก้วสารพัดนึก

(นิว เหลืองนิวา/69)

ข) ประเภทข้อความที่เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบที่**มี**บทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมย จะแสดงควยวิธอุปมาอย่างเคียวคือ มีข้อความที่เป็นบทอุปมา ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีข้อความอื่นปรากฏอยู่ควยในประโยคก็ได้

ตัวอย่าง : นางแม่ครัวปากปลาร้า เทียบนินทา นายของมัน

(รวมฉะนิยาย/103)

นางแม่ครัวปากปลาร้า เป็นบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมย ซึ่งมีความหมายเชิงเปรียบเทียบในตัวทำนองเปรียบเทียบเป็นว่า "นางแม่ครัวปากเป็นปลาร้า" คือ แม่ครัวมีปากที่ไม่ดีคือ พูดมากและพูดไม่ดี

ข. ลักษณะทางโครงสร้างทางภาษาของข้อความที่เป็นภาพพจน์

ลักษณะโครงสร้างทางภาษาของข้อความที่เป็นภาพพจน์ในวรรณกรรมร้อยแก้วภาษาไทยปัจจุบันมีเรื่องใหญ่ 3 เรื่อง คือ

1. โครงสร้างของประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์
2. ชนิดของวลีและโครงสร้างของวลีในประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์
3. หมวดคำที่ประกอบกันเป็นข้อความที่มีภาพพจน์

เรื่องที่ 1 โครงสร้างของประโยค เป็นเรื่องหน่วยโครงสร้างของประโยค ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า หน่วยประโยค และการประกอบหน่วยประโยคขึ้นเป็นประโยคมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน คือ

ก) ชนิดของประโยค

ประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์ 3 ประเภทนั้นจะเป็นประโยค 2 ชนิด

เท่านั้น¹ คือ

- 1) ประโยคสามัญ
- 2) ประโยคซับซ้อน

1) ประโยคสามัญ ประกอบด้วยหน่วยประโยคประเภทนาม และประเภทกริยา ซึ่งมีอยู่ 5 ชนิดตามหน้าที่ของหน่วย ประโยคที่ปรากฏในประโยคสามัญ

(ก) ชนิดของหน่วยประโยคที่ปรากฏในประโยคสามัญ

(1) หน่วยประโยคประเภทนาม ได้แก่ หน่วย ประโยค 3 ชนิดที่ทำหน้าที่ของนาม คือ

- หน่วยประธาน (ป)
- หน่วยกรรมตรง (ค)
- หน่วยนามเดี่ยว (นค.)

(2) หน่วยประโยคประเภทกริยา ได้แก่ หน่วย ประโยค 2 ชนิดที่ทำหน้าที่ของกริยา คือ

- หน่วยอกรรม (อ)
- หน่วยสกรรม (ส)

(ข) โครงสร้างของประโยคสามัญ

หน่วยประโยค 5 ชนิดดังกล่าวข้างบนประกบกัน

เป็นประโยคสามัญ เป็นแบบโครงสร้างของประโยค เริ่มหรือของประโยคไม่เริ่ม 5 แบบ คือ

¹ ไม่มีประโยคอีก 2 ชนิดคือ ประโยคผสม และประโยคเชื่อม ซึ่งปรากฏในภาษาพูด โดยทั่วไป

- (1) แบบ อ
- (2) แบบ ปอ
- (3) แบบ ปสค
- (4) แบบ นค.
- (5) แบบ นค. นค.

แบบโครงสร้าง 5 แบบตั้งกล่าวข้างบนเป็นแบบ
โครงสร้างของภาพพจน์ 3 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภท
มีจำนวนแบบโครงสร้างดังนี้

- ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์เท่านั้น
เปรียบเหมือน มีโครงสร้างได้ 4 แบบคือ

แบบ อ

ตัวอย่าง : กิณุมมามเหมือนเค้กวัด

แบบ ปอ

ตัวอย่าง : เขา คุยลวดอ้างตามประสาชีเมธา

แบบ ปสค

ตัวอย่าง : หน้าเจ้า เหมือน ไทคอน

แบบ นค.

ตัวอย่าง : รูปร่างอย่างจรก

- ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์เท่านั้น
เปรียบเป็นที่นับทอปลา-บตอปลา มีโครง
สร้างได้ 2 แบบคือ

แบบ ปอ

ตัวอย่าง : เขมนั่งนิ่งเป็นรูปปั้น

ตัวอย่าง : กรุงเทพฯ เป็น เมืองสวรรค์

แบบ ปลต

- ประโยคที่มีข้อความเป็นภาพจน์เท่านั้น
เปรียบเป็นที่มืดทอไปมา-ไม่มีทอไปมา
 มีโครงสร้างได้ 5 แบบ คือ

ตัวอย่าง : ปากหวาน !

แบบ อ

ตัวอย่าง : นาฬิกาแจกรรรม ยังปลุกอีก

แบบ ปอ

ตัวอย่าง : มือชั้นชวះ ประทับรู้ เรือง

แบบ ปลต

ตัวอย่าง : อายหมู !

แบบ นค.

ตัวอย่าง : เรามัน คนร่อนวิชา

แบบ นค. นค.

2) ประโยคซับซ้อน ประกอบด้วยอนุพากย์ที่ต่างชนิดกัน 2
 อนุพากย์ ชนิดของอนุพากย์ และการประกอบของอนุพากย์
 ในประโยคซับซ้อนมีดังนี้

(ก) ชนิดของอนุพากย์ที่ประกอบกันเป็นประโยคซับซ้อน
 มี 4 ชนิด คือ

- (1) อนุพากย์นาม
- (2) อนุพากย์คุณศัพท์
- (3) อนุพากย์วิเศษณ์
- (4) อนุพากย์หลัก

(ข) แบบการประกอบของอนุพากย์ในประโยคซับซ้อน

มี 5 แบบ คือ

- (1) อนุพากย์นามกับอนุพากย์หลัก
- (2) อนุพากย์หลักกับอนุพากย์นาม
- (3) อนุพากย์วิเศษณ์กับอนุพากย์หลัก
- (4) อนุพากย์หลักกับอนุพากย์วิเศษณ์
- (5) อนุพากย์หลักกับอนุพากย์คุณศัพท์

(ค) ชนิดขององค์ประกอบของอนุพากย์ซึ่งเรียกว่า บทอนุพากย์ ที่ประกอบกันเป็นอนุพากย์ชนิดใดชนิดหนึ่ง มีอยู่ 4 ชนิด คือ

- (1) บทประธาน (ป)
- (2) บทกรรมตรง (ต)
- (3) บทกรรม (อ)
- (4) บทสกรรม (ล)

(ง) โครงสร้างของอนุพากย์ 2 อนุพากย์ที่ปรากฏร่วมกัน ในประโยคซับซ้อน แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 โครงสร้างของอนุพากย์แต่ละอนุพากย์ที่ปรากฏร่วมกัน 2 อนุพากย์

แบ่งเป็น 2 พวก

พวกที่ 1 โครงสร้างของอนุพากย์แต่ละอนุพากย์ที่เป็นแบบของประโยค เริ่มหรือแบบของประโยคไม่เริ่ม มี 5 แบบ ซึ่งอาจจะเป็นแบบของอนุพากย์แรกหรืออนุพากย์หลัง คือ

- แบบ (อ)
- แบบ (ป)(อ)
- แบบ (ล)(ต)
- แบบ (ป)(ล)(ต)
- แบบ (ต)(ป)(ล)

พวกที่ 2 โครงสร้างของอนุพากย์ที่เป็นแบบของประโยคไม่เริ่ม มี 2 แบบ ซึ่งจะเป็นแต่แบบของอนุพากย์แรกขางอนุพากย์เท่านั้น คือ

- แบบ (ส)
- แบบ (ป) (ส)

ตอนที่ 2 โครงสร้างของอนุพากย์ 2 อนุพากย์ที่เป็นแบบคู่กัน - ที่เป็นแบบของประโยคเริ่มคู่กัน มี 11 แบบ คือ

แบบที่ 1, ที่ 2, ที่ 3, ที่ 4 และที่ 5 ซึ่งเริ่มด้วยแบบ (ป)(อ) คือ

แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ส)(ท)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(ส)(ท)
 หรือ คู่กับแบบ (ท)(ป)(ส)

แบบที่ 6 และที่ 7 ซึ่งเริ่มด้วยแบบ (ส)(ท) คือ

แบบ (ส)(ท) คู่กับแบบ (ป)(อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(ส)(ท)

แบบที่ 8, ที่ 9, ที่ 10 และที่ 11 ซึ่งเริ่มด้วยแบบ (ป)(ส)(ท)

แบบ (ป)(ส)(ท) คู่กับแบบ (อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ส)(ท)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(ส)(ท)

- ที่เป็นแบบของประโยคไม่เริ่มคู่กับแบบของประโยคเริ่ม มี 4 แบบ

แบบที่ 1 และที่ 2 ซึ่งเริ่มควยแบบ (ส) คือ
 แบบ (ส) คู่กับแบบ (ป)(อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(ส)(ท)

แบบที่ 3 และที่ 4 ซึ่งเริ่มควยแบบ (ป)(ส) คือ
 แบบ (ป)(ส) คู่กับแบบ (ป)(อ)
 หรือ คู่กับแบบ (ป)(ส)(ท)

โครงสร้างของอนุภาค 2 อนุภาคที่เป็นแบบคู่กัน ซึ่งแยกประเภทตามความหมายของประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์จะมี (2 ประเภทใหญ่ ซึ่งแบ่งเป็น) 3 ประเภทย่อยตามประเภทของภาพพจน์ คือ

ประเภทที่ 1 โครงสร้างของอนุภาค 2 อนุภาคที่เป็นแบบคู่กันในประโยคซับซ้อนที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ เหมือน มีอยู่ 10 แบบ ซึ่งเป็นแบบของประโยคเริ่มคู่กัน 8 แบบแรก และแบบของประโยคไม่เริ่มคู่กับแบบของประโยคเริ่ม 2 แบบหลังเรียงกันไปดังนี้

- แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (อ)

ตัวอย่าง : อนุภาคหลัก คู่กับอนุภาควิเศษณ์
 ฉัน เป็นสุข | รวากับ ขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น

- แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (ข)(อ)

ตัวอย่าง : อนุภาคหลัก คู่กับอนุภาควิเศษณ์
 ข้าพเจ้า รู้สึกเจ็บแปลบ | เหมือน มด กัด

- แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (ส)(ท)

ตัวอย่าง : อนุภาคหลัก คู่กับอนุภาควิเศษณ์
 นายอำเภอหน้าตา ไหลไม่หยุด | เหมือน เฒ่า เฒ่า

ประเภทที่ 2 โครงสร้างของอนุพากย์ 2 อนุพากย์ที่เป็นแบบคู่กันใน
 ประโยคซับซ้อนที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ
 ที่มีบทอุปมา-บทอุปไมย มีอยู่ 2 แบบ ซึ่งเป็นแบบของ
 ประโยคเริ่มคู่กันเท่านั้น

- แบบ (ป)(ล)(ต) คู่กับแบบ (ป)(อ)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์คุณศัพท์

ตัวอย่าง : เด็กนักเรียน เป็น กองทัพมด | ที่ นาสฟิงกลัว

- แบบ (ป)(ส)(ต) คู่กับแบบ (ป)(ล)(ต)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์คุณศัพท์

ตัวอย่าง : ประเทศสยาม เป็น ที่ | ที่ไม่มี การ "เตนแรงเตนกา"

ประเภทที่ 3 โครงสร้างของอนุพากย์ 2 อนุพากย์ที่เป็นแบบคู่กันใน
 ประโยคซับซ้อนที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบ
 เป็นที่มีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมย มีอยู่ 9 แบบ ซึ่งเป็น
 แบบของประโยคเริ่มคู่กัน 7 แบบแรก และแบบของ
 ประโยคไม่เริ่มคู่กับแบบของประโยคเริ่ม 2 แบบคือ
 แบบหลังเรียงกันไป โครงสร้างของอนุพากย์ส่วนใหญ่
 จะเป็นโครงสร้างที่ติดต่อกัน แต่โครงสร้างของอนุพากย์
 บางโครงสร้างอาจจะ เป็นโครงสร้างที่ไม่ติดต่อกันดังนี้

- แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (ล)(ต)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์วิเศษณ์

ตัวอย่าง : คุณพระ ทองลงกระปอง | เพราะ มี-ความนับถือตนเอง-เกินไป

- แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (ป)(ส)(ต)

อนุพากย์หลัก- คู่กับอนุพากย์คุณศัพท์ (-อนุพากย์หลัก) (โครงสร้าง
 ของอนุพากย์แรกเป็นโครงสร้างที่ไม่ติดต่อกัน)

ตัวอย่าง : อายมัน - | ที่ เป็น กูก รีก | - บิดประตุคาได้จริง

- แบบ (ป)(อ) คู่กับแบบ (ต)(ป)(ส)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์คุณศัพท์ (-อนุพากย์หลัก)
 (โครงสร้างของอนุพากย์แรกเป็นโครงสร้างที่ไม่ติดต่อกัน)

ตัวอย่าง : ลูกคนไหน - | ที่ แม่แย้ม ถือท้ายยายหัวละก็ | -เสียด ทุกคน

- แบบ (ด) (ต) คู่กับแบบ (ป)(อ)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์คุณศัพท์

ตัวอย่าง : ไม่มี ผู้ใด | ที่ จะสวมหน้ากากได้อีก

- แบบ (ส)(ต) คู่กับแบบ (ป)(ส)(ต)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์คุณศัพท์

ตัวอย่าง : มี เราคนเดียว | ที่ปากกา ยังไม่มี คา

- แบบ (ป)(ส)(ต) คู่กับแบบ (ล)(ต)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์วิเศษณ์

ตัวอย่าง : เพื่อนข้าพเจ้า ไซ้ ความพยายาม | จน เกิดไค้ ฤหลายต่อนั้น

- แบบ (ป)(ส)(ต) คู่กับแบบ (ป)(ส)(ต)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์วิเศษณ์

ตัวอย่าง : พวกอังกฤษตองฆา - คน - เสียด | จน เลือด อาบ แฉนดิน

- แบบ (ส) คู่กับแบบ (ป)(อ)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์นาม

ตัวอย่าง : ไม่รู้ | ว่า เทวดาองค์ไหน เสวยอายุ

- แบบ (ส) คู่กับแบบ (ส)(ต)

อนุพากย์หลัก คู่กับอนุพากย์นาม

ตัวอย่าง : นึก | ว่า โปรด-ลูนกกลูกกา-เถอะ

เรื่องที่ 2 ชนิดของวลีและโครงสร้างของวลีในประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์

ก. ชนิดของวลี

วลีที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคในประโยคสามัญและเป็นบทอนุพากย์ในประโยคซับซ้อนมี 2 ชนิดคือ นามวลีและกริยาวลี ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคในประโยคสามัญโดยรวม 5 หน้า แต่ทำหน้าที่เป็นบทอนุพากย์ในประโยคซับซ้อนโดยรวม 4 หน้า

ข. หน้าที่ของวลี

1. หน้าที่ของนามวลี นามวลีทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคสามัญได้ 3 หน้าคือ ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง และหน่วยนามเดี่ยวยุ แต่ทำหน้าที่เป็นบทอนุพากย์ในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อนได้ 2 หน้าคือ หน้าที่บทประธานและบทกรรมตรง

2. หน้าที่ของกริยาวลี กริยาวลีทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคสามัญและเป็นบทอนุพากย์ในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อนได้ 2 หน้าคือ ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมและหน่วยสกรรมในประโยคสามัญ และทำหน้าที่เป็นบทกรรมและบทสกรรมในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อน

ค. การประกอบหน่วยวลีขึ้นเป็นนามวลีและเป็นกริยาวลี

1. การประกอบหน่วยวลีขึ้นเป็นนามวลี

ก) หน่วยวลีที่ประกอบกันขึ้นเป็นนามวลีในประโยคสามัญ มี 2 ประเภทคือ หน่วยวลีที่เป็นส่วนหลัก ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยหลัก และหน่วยวลีที่เป็นส่วนขยายซึ่งทำหน้าที่ขยายหน่วยหลัก ส่วนขยายของหน่วยหลักในนามวลีในประโยคสามัญที่ปรากฏในประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ 3 ประเภทมีอยู่ 4 ชนิดคือ หน่วยคุณศัพท์ หน่วยจำนวน หน่วยกำหนด และหน่วยขยายเสริม

ข) บทวลีที่ประกอบกันขึ้นเป็นนามวลีในอนุพากย์ที่อยู่ใน
ประโยคซับซ้อน มี 2 ประเภทคือ บทวลีที่เป็นส่วน
 หลัก ซึ่งทำหน้าที่เป็นบทหลักและบทวลีที่เป็นส่วนขยาย
 ซึ่งทำหน้าที่ขยายบทหลัก

ส่วนขยายของบทหลักในนามวลีในอนุพากย์ที่อยู่ใน
 ประโยคซับซ้อนที่มีข้อความเป็นภาพพจน์ 3 ประเภท
 มีอยู่ 3 ชนิด คือ บทคุณศัพท์ บทกำหนด และบท
 จำนวน

2. การประกอบหน่วยวลีขึ้นเป็นกริยาวลี

ก) หน่วยวลีที่ประกอบกันขึ้นเป็นกริยาวลีในประโยคสามัญ
 มี 2 ประเภทคือ หน่วยวลีที่เป็นส่วนหลัก ซึ่งทำหน้าที่
 เป็นหน่วยแกน และหน่วยวลีที่เป็นส่วนขยาย ซึ่งทำ
 หน้าที่ขยายหน่วยแกน ส่วนขยายของหน่วยแกนใน
 กริยาวลีในประโยคสามัญที่ปรากฏในประโยคที่มีข้อ
 ความเป็นภาพพจน์ 3 ประเภทมีอยู่ 2 ชนิดคือ หน่วย
 ช่วยกริยาหน้าหน่วยแกน และหน่วยขยาย

ข) บทวลีที่ประกอบกันขึ้นเป็นกริยาวลีในอนุพากย์ที่อยู่ใน
ประโยคซับซ้อน มี 2 ประเภทคือ บทวลีที่เป็นส่วนหลัก
 ซึ่งทำหน้าที่เป็นบทแกน และบทวลีที่เป็นส่วนขยาย ซึ่ง
 ทำหน้าที่ขยายบทแกน ส่วนขยายของบทแกนในนามวลี
 ในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อนที่มีข้อความเป็นภาพ
 พจน์ 3 ประเภทมีอยู่ 2 ชนิด (เช่นเดียวกันกับใน
 ประโยคสามัญ) คือ บทช่วยกริยาหน้าบทแกน และ
 บทขยาย

ง. โครงสร้างของวลี

1. โครงสร้างของนามวลี

โครงสร้างของนามวลีในประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์

3 ประเภทจะมีโครงสร้างไครวม 5 แบบ คือ

- 1) แบบ ด
- 2) แบบ ดค
- 3) แบบ ดจ
- 4) แบบ ดก
- 5) แบบ ดชส

ซึ่งจะปรากฏในประโยคที่มีภาพพจน์ทำนองเปรียบเทียบเหมือนในประโยคสามัญไค้ 4 แบบ คือ
แบบ ด แบบ ดค แบบ ดก และแบบ ดชส และปรากฏในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อน
ไค้ 3 แบบคือ แบบ (ด) แบบ (ดค) และแบบ (ดก)

โครงสร้างของนามวลีปรากฏในประโยคที่มีภาพพจน์ทำนอง
เปรียบเทียบที่มีบทอุปมา-บทอุปไมยในประโยคสามัญไค้ 4 แบบคือ แบบ ด แบบ ดค แบบ ดจ
และแบบ ดก แต่จะปรากฏในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อนไค้เพียง 2 แบบคือ แบบ (ด)
และแบบ (ดก)

โครงสร้างของนามวลีปรากฏในประโยคที่มีภาพพจน์ทำนอง
เปรียบเทียบที่มีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมยในประโยคสามัญไค้ 3 แบบคือ แบบ ด แบบ ดค และ
แบบ ดก แต่จะปรากฏในประโยคซับซ้อนไค้ 4 แบบคือ มีแบบ (ดจ) เพิ่มขึ้นอีก 1 แบบ

2. โครงสร้างของกริยาวลี

โครงสร้างของกริยาวลีในประโยคที่มีข้อความเป็นภาพพจน์

3 ประเภทจะมีโครงสร้างไครวม 4 แบบ คือ

- 1) แบบ ก
- 2) แบบ กข
- 3) แบบ ข₁ก
- 4) แบบ ข₁กข

ซึ่งจะปรากฏในประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทำนอง เปรียบเหมือนที่ เป็นประโยคสามัญได้ 3 แบบคือ แบบ ก แบบ กข และแบบ ข₁ กข และจะปรากฏในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยค ชั้นชั้นใด 3 แบบคือ แบบ (ก) แบบ (กข) และแบบ (ข₁ ก)

ปรากฏในประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทำนอง เปรียบ เป็น ที่มีบทอุปมา-บทอุปไมยที่ในประโยคสามัญได้ครบ 4 แบบ และปรากฏในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยค ชั้นชั้นใด 2 แบบคือ แบบ (ก) และแบบ (ข₁ ก)

ปรากฏในประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทำนอง เปรียบ เป็น ที่มีบทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมยในประโยคสามัญและในประโยคชั้นชั้นใดครบ 4 แบบ

เรื่องที่ 3 หมวดคำที่ประกอบกัน เป็นประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์
หมวดคำที่ประกอบกัน เป็นประโยคที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ 3 ประเภท

มีอยู่รวม 17 ชนิด

ก. ประเภทของหมวดคำ มี 2 ประเภทใหญ่คือ ประเภทคำหลัก และประเภทคำไวยากรณ

1. ประเภทคำหลัก คือคำที่อยู่ในประเภทของหมวดคำที่สามารถ ทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคตามลำดับในประโยคเริ่มได้ และคำหลักทุกชนิดสามารถทำหน้าที่เป็น หน่วยวลิตตามลำดับใดควย คำในหมวดคำที่เป็นประเภทคำหลักมี 4 ชนิดคือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยาอาการ และคำกริยาสากรรม หมวดคำทั้ง 4 ชนิดนี้จะปรากฏในประโยค ที่มีข้อความ เป็นภาพพจน์ทั้ง 3 ประเภททั้งในประโยคสามัญและในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคชั้นชั้น

2. ประเภทคำไวยากรณ คือประเภทของหมวดคำที่ไม่สามารถ ทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคตามลำดับในประโยคเริ่มได้ และบางหมวดคำอาจจะสามารถทำหน้าที่ ตามลำดับเป็นหน่วยวลิตได้ แต่บางหมวดคำไม่สามารถทำหน้าที่ตามลำดับเป็นหน่วยวลิตได้ จะต้อง รวมกับหมวดคำอื่นจึงจะทำหน้าที่เป็นหน่วยวลิตได้คือ คำในหมวดคำที่เป็นประเภทคำไวยากรณจะ ทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนขยายของหน่วยหลักหรือส่วนขยายของหน่วยแกน หรืออาจจะ เป็นเพียง ส่วนหนึ่งของส่วนขยายของหน่วยหลักหรือส่วนหนึ่งของส่วนขยายของหน่วยแกน

คำไวยากรณ์แบ่งได้เป็น 2 พวกคือ พวกคำขยาย และ ^{พวก}คำ

เชื่อม

ก) พวกคำขยาย คือคำที่อยู่ในประเภทของหมวดคำที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของหน่วยหลักในนามวลี หรือเป็นส่วนขยายของหน่วยแกนในกริยวลี หรือเป็นส่วนหนึ่งของส่วนขยายในนามวลี หรือเป็นส่วนหนึ่งของส่วนขยายในกริยวลี หมวดคำที่ปรากฏเป็นพวกคำขยายในประโยคที่มีภาพพจน์ 3 ประเภทในประโยคสามัญและในอนุพากย์ที่อยู่ในประโยคซับซ้อนมีอยู่ 10 หมวด ได้แก่ หมวดคำดังต่อไปนี้

- 1) หมวดคำคุณศัพท์ ซึ่งมีคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยคุณศัพท์ตามลำพังขยายหน่วยหลักได้
- 2) หมวดคำบอกกำหนดเสียงโท ซึ่งมีคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยกำหนดตามลำพังขยายหน่วยหลักได้
- 3) หมวดคำลักษณนาม ซึ่งมีคำที่ทำหน้าที่ร่วมกับหมวดคำคุณศัพท์เป็นหน่วยคุณศัพท์ หรือทำหน้าที่ร่วมกับหมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีหรือจัตวาเป็นหน่วยกำหนด หรือทำหน้าที่ร่วมกับหมวดคำลำดับที่เป็นหน่วยจำนวน
- 4) หมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา ซึ่งมีคำที่ทำหน้าที่ร่วมกับหมวดคำลักษณนามเป็นหน่วยกำหนด
- 5) หมวดคำลำดับที่ ซึ่งมีคำที่ทำหน้าที่ร่วมกับหมวดคำลักษณนามเป็นหน่วยจำนวน
- 6) หมวดคำชวนหากริยา
- และ 7) หมวดคำปฏิเสธ

สำหรับหมวดคำ 2 หมวดนี้มีคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วย
ช่วยกริยาหน้าหน่วยแกนตามลำดับข้างหน่วยแกนได้

8) หมวดคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งมีคำที่ทำหน้าที่เป็น
หน่วยขยายตามลำดับข้างหน่วยแกนได้

9) หมวดคำหน้ากริยา

และ 10. หมวดคำหลังกริยา

สำหรับหมวดคำ 2 หมวดนี้มีคำที่ทำหน้าที่ร่วมกับคำ
กริยากรรม หรือคำกริยากรรมเป็นหน่วยแกนได้

ข) พวกคำเชื่อม คือพวกของหมวดคำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำ
หรือขึ้นต้นคำในหมวดคำบางหมวด หรือทำหน้าที่เชื่อม
หน่วยวลีหรือขึ้นต้นหน่วยวลีบางชนิดในประโยคที่มีความ
เป็นภาพพจน์ทั้ง 3 ประเภทในประโยคสามัญและใน
ประโยคซับซ้อน ได้แก่ หมวดคำ 3 ชนิด คือ

1) หมวดคำเชื่อมนาม ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมคำนาม
และ/หรือคำสรรพนาม และทำหน้าที่ร่วมกับคำนาม
และ/หรือคำสรรพนามเป็นหน่วยหลักในนามวลี

2) หมวดคำบุพบท ซึ่งทำหน้าที่ขึ้นต้นสถานวลีลดฐานะ
ซึ่งเป็นส่วนขยายหน่วยแกนในกริยวลีหรือเป็นส่วน
ขยายหน่วยหลักในนามวลี

3) หมวดคำเชื่อมอนุพากย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำเชื่อม
อนุพากย์ 2 อนุพากย์ที่ปรากฏร่วมกันในประโยค
ซับซ้อน โดยจะขึ้นต้นอนุพากย์หนึ่งอนุพากย์ใดใน
3 ชนิดคือ อนุพากย์นาม อนุพากย์คุณศัพท์ หรือ
อนุพากย์วิเศษณ์ และในกรณีที่ขึ้นต้นอนุพากย์คุณศัพท์
คำเชื่อมอนุพากย์อาจจะทำหน้าที่เป็นหน่วยประโยคคือ

ทำหน้าที่เป็นบทประธานหรือบทกรรมตรงใน
อนุพากยคุณศัพท์ทวย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า ภาษาที่ปรากฏในข้อความที่เป็นภาพพจน์จะมีขณยเขตจำกัดคือ มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ในชั้นประโยคและในชั้นวลีที่มีขณยเขตจำกัด เช่น ประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์ท่านองเปรียบเหมือนจะมีแบบโครงสร้างของประโยคสามัญเพียง 4 แบบ ประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์ท่านองเปรียบเป็นที่นับทอุปมา-บทอุปไมยจะมีแบบโครงสร้างของประโยคสามัญเพียง 2 แบบ และประโยคที่มีข้อความที่เป็นภาพพจน์ท่านองเปรียบเป็นที่นับทอุปมา-ไม่มีบทอุปไมยจะมีแบบโครงสร้างของประโยคได้มากแบบที่สุด แต่ก็ยังมีจำนวนเพียง 5 แบบ และแต่ละแบบจะมีรูปแบบในชั้นวลีและรูปแบบในเรื่องหมวดคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ จำกัดด้วย ผู้วิจัยใคร่เสนอให้ผู้สนใจศึกษาวเคราะห์โครงสร้างทางภาษาไทยของข้อความที่มีลักษณะดังกล่าว เช่น สุภาษิตไทย เป็นต้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย